

Olimpiada Mediewistyczna A.D. 2026

KLUCZ ODPOWIEDZI

CZĘŚĆ I

Proszę uzupełnić zdania.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 20 pkt)

1. W 476 roku ostatniego cesarza zachodniorzymskiego, Romulusa Augustulusa, zdetronizował germański wódz o imieniu **Odoaker**. (1 pkt)
2. W 527 roku władzę nad Cesarstwem Bizantyńskim objął **Justynian I Wielki**. (1 pkt)
3. Stolicą Kalifatu Umajjadów (661-750) był **Damaszek**. (1 pkt)
4. Bitwę pod Poitiers (Tours) w 732 roku przeciwko siłom islamu stoczył frankijski majordom **Karol Młot**. (1 pkt)
5. Podział państwa karolińskiego w Verdun nastąpił w roku **843**. (1 pkt)
6. Zwycięstwo Normanów pod Hastings w 1066 roku przedstawia słynna tapiseria zwana **Tkaniną z Bayeux | Oponą z Bayeux**. (1 pkt)
7. Papieżem, który w 1095 roku na synodzie w Clermont wezwał rycerstwo zachodnie do udziału w wyprawie krzyżowej był **Urban II**. (1 pkt)
8. Granice państwa Mieszka I zostały po raz pierwszy określone w akcie nazywanym powszechnie, od pierwszych jego słów, **Dagome iudex**. (1 pkt)
9. Ojcem Kazimierza I Odnowiciela był **Mieszko II Lambert**. (1 pkt)
10. Pierwsze arcybiskupstwo na ziemiach polskich zostało powołane w (*podaj nazwę miejscowości*) **Gnieźnie**. (1 pkt)
11. Sobór Laterański IV zwołano w roku **1215**. (1 pkt)
12. Wynalazcą ruchomej czcionki był żyjący w XV wieku **Johannes (Jan) Gutenberg**. (1 pkt)
13. Sobór w Konstancji obradował w latach **1414-1418**. (1 pkt)
14. Wielka Karta Swobód została ogłoszona w roku **1215**. (1 pkt)
15. Bitwa pod Legnicą miała miejsce w roku **1241**. (1 pkt)
16. Ostatnim przedstawicielem Przemyślidów na tronie czeskim był **Wacław III**. (1 pkt)
17. Unię polsko-litewską z 1385 roku zawarto w **Krewie**. (1 pkt)
18. Arcybiskupem gnieźnieńskim w latach 1283–1314 był **Jakub Świnka**. (1 pkt)
19. W 1374 roku Ludwik I Węgierski wydał dla szlachty polskiej przywilej w **Koszycach**. (1 pkt)
20. Wojna trzynastoletnia pomiędzy Polską a zakonem krzyżackim zakończyła się w roku **1466**. (1 pkt)

CZEŚĆ II

Podkreśl właściwą odpowiedź.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 23 pkt).

21. Święta Włócznia, jedyne z zachowanych polskich regaliów królewskich, jest związana z którym ze świętych? (1 pkt)

- a. Św. Jerzym
- b. Św. Wojciechem

c. Św. Maurycym

- d. Św. Stanisławem

22. Który zakon uznawany jest za pierwszy zorganizowany zakon zachodni, opierający swoją regułę na hasle „ora et labora” („módl się i pracuj”)? (1 pkt)

- a. Franciszkanie

b. Benedyktyni

- c. Dominikanie
- d. Karmelici

23. Który z poniższych klasztorów uważa się za główny ośrodek reformy cysterskiej w XII wieku? (1 pkt)

- a. Monte Cassino
- b. Cluny

c. Cîteaux

- d. Clairvaux

24. Na czym polegała zmiana w duchowości XII i XIII wieku w Europie? (1 pkt)

a. Wzrosło zainteresowanie teologią scholastyczną i osobistą pobożnością

- b. Rozpowszechnił się kult dawnych bogów rzymskich
- c. Zanikła potrzeba pielgrzymek
- d. Duchowieństwo przestało pełnić rolę edukacyjną

25. Które z poniższych dzieł literackich jest przykładem eposu rycerskiego z epoki średniowiecza? (1 pkt)

- a. „Boska komedia” Dantego

b. „Pieśń o Rolandzie”

- c. „Dekameron” Boccaccia
- d. „Kwiatki świętego Franciszka”

26. Jak nazywał się najstarszy syn króla Franków i cesarza rzymskiego Ludwika I Pobożnego? (1 pkt)

a. Karol II Łysy

b. Lotar I

c. Ludwik II Niemiecki

d. Pepin Akwitański

27. Podkreśl zdanie zawierające fałszywą wiadomość: (1 pkt)

a. Papież Grzegorz VII dążył do uniezależnienia Kościoła od władzy świeckiej i wprowadził reformy mające ograniczyć symonię.

b. Spór o inwestyturę dotyczył m.in. prawa mianowania biskupów i opatów przez cesarza.

c. Henryk IV został ekskomunikowany przez Grzegorza VII, a następnie odbył pokutę w Canossie w 1077 roku.

d. Zakończenie sporu o inwestyturę nastąpiło po podpisaniu konkordatu wormackiego w 1215 roku.

28. Który z poniższych autorów żył najwcześniej? (1 pkt)

a. Wincenty Kadłubek

b. Janko z Czarnkowa

c. Paweł Włodkowic

d. Jan Długosz

29. Który z przywilejów szlacheckich w Polsce został nadany przez Władysława II Jagiełłę? (1 pkt)

a. Z Cieni

b. Lutomyski

c. Czerwiński

d. Cerekwicko-Nieszawski

30. Podkreśl zdanie zawierające prawdziwą wiadomość: (1 pkt)

a. Miasta lokowane na prawie niemieckim nie miały ani własnych sądów, ani przywilejów handlowych.

b. Sołtys był przedstawicielem duchowieństwa w gminie wiejskiej.

c. Lokacja miasta na prawie niemieckim oznaczała nadanie mu samorządu i praw wzorowanych m.in. na Magdeburgu.

d. Lokacja miasta była decyzją cesarza rzymskiego narzuconą książętom polskim.

31. Gdzie odbyła się koronacja Wacława II Przemyślidy na króla Polski? (1 pkt)

a. w Gnieźnie

b. w Krakowie

c. w Pradze

d. w Magdeburgu

32. Co to był ikonoklazm? (1 pkt)

a. Ruch społeczny domagający się zniesienia poddaństwa chłopów

b. Spór o władzę między papieżem a cesarzem w średniowieczu

c. Ruch religijny sprzeciwiający się kultowi obrazów

d. Reformy w Kościele bizantyńskim prowadzone przez cesarza Aleksego I Komnena

33. Kto wprowadzał w Cesarstwie Rzymskim ustrój określany mianem „dominatu”? (1 pkt)

a. Oktawian August

b. Trajan

c. Dioklecjan

d. Justynian I Wielki

34. Które z wymienionych miejsc nie było siedzibą biskupią w 1000 roku w Polsce? (1 pkt)

a. Gdańsk

b. Poznań

c. Kraków

d. Wrocław

35. Który z wymienionych zakonów nie powstał w związku z ruchem krucjatowym? (1 pkt)

a. Benedyktyni

b. Joannici

c. Bożogrobey

d. Templariusze

36. Dowódcą sił polskich w bitwie pod Świecinem w 1462 roku był: (1 pkt)

a. Zyndram z Maszkowic

b. Spytko z Melsztyna

c. Piotr Dunin

d. Piotr Szafraniec

37. Ilu zbrojnych (pancernych) miał mieć Mieszko I według Ibrahima ibn Jakuba? (1 pkt)

a. 1 000

b. 3 000

c. 10 000

d. 30 000

38. Który z synów Bolesława III Krzywoustego nie otrzymał w 1138 r. własnej dzielnicy na mocy tzw. testamentu Krzywoustego? (1 pkt)

a. Władysław Wygnaniec

b. Bolesław Kędzierzawy

c. Mieszko Stary

d. Kazimierz Sprawiedliwy

39. Jakie było pokrewieństwo między św. Jadwigą Śląską a Henrykiem Pobożnym? (1 pkt)

a. Byli rodzeństwem

b. Byli kuzynami pierwszego stopnia

c. Św. Jadwiga była matką Henryka Pobożnego

d. Nie byli z sobą spokrewnieni

40. Który z uniwersytetów w Europie powstał najwcześniej? (1 pkt)

a. Praski

b. Krakowski

c. Boloński

d. Oxfordzki

41. W którym roku wygasła główna linia dynastii Kapetyngów? (1 pkt)

a. 1328

b. 1337

c. 1346

d. 1356

42. Które rody walczyły z sobą w czasie tzw. Wojny Dwóch Róż? (1 pkt)

a. Plantageneci i Kapetyngowie

b. Lancasterowie i Yorkowie

c. Lancasterowie i Stuartowie

d. Walezjusze i Kapetyngowie

43. Kto został zabity po porwaniu w Rogoźnie? (1 pkt)

a. Leszek Biały

b. Henryk Brodaty

c. Przemysław II

d. Henryk Prawy

CZĘŚĆ III

Proszę odpowiedzieć na pytania.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 27 pkt).

44. Kto był cesarzem rzymskim, który odwiedził Polskę podczas zjazdu gnieźnieńskiego? (1 pkt)

Otton III

45. Jak nazywał się najstarszy syn Bolesława Krzywoustego, który otrzymał dzielnicę senioralną/pryncypacką? (1 pkt)

Władysław II Wygnaniec

46. Kto był twórcą szkoły pałacowej na dworze Karola Wielkiego? (1 pkt)

Alkuin

47. Jak nazywał się pierwszy rektor odnowionego przez Jadwigę i Władysława Jagiełłę Uniwersytetu Krakowskiego? (1 pkt)

Stanisław ze Skalbmierza

48. Jak nazywał się turecki sultan, zdobywca Konstantynopola w 1453 roku? (1 pkt)

Mehmed II Zdobywca

49. Z jakiej dynastii pochodził cesarz Otton I? (1 pkt)

Ludolfingów (opcjonalnie: saskiej lub ottońskiej)

50. Jak nazywano rzemieślników niezrzeszonych w cechach w średniowiecznych miastach? (1 pkt)

Partacze

51. Jakie akty prawne wprowadziły jednolite zasady sądownictwa w Małopolsce i Wielkopolsce w XIV wieku? (1 pkt)

Statuty Kazimierza Wielkiego

52. Jak nazywał się koczowniczy lud turecki, który wtargnął do Europy w połowie VI wieku i utworzył na obszarze ówczesnej Panonii państwo rządzone przez chana? (1 pkt)

Awarowie | Awarzy

53. W którym roku chrzest przyjął Mojmir I, władca państwa wielkomorawskiego? (1 pkt)

831

54. Jak określa się przywilej nadawany przez władcę, zwalniający dobra kościelne lub rycerskie od jurysdykcji urzędników książęcych i obowiązków fiskalnych? (1 pkt)

Immunitet

55. Podkreśl zdanie prawdziwe: (1 pkt)

Unia zawarta w Krewie w 1385 roku była unią realną Polski i Litwy.

Unia zawarta w Krewie w 1385 roku była unią personalną Polski i Litwy.

56. Podkreśl zdanie fałszywe: (1 pkt)

Przemysław II był ostatnim przedstawicielem wielkopolskiej linii Piastów.

Konrad Mazowiecki był ostatnim przedstawicielem mazowieckiej linii Piastów.

57. Który z rzeźbiarzy wykonał gotycki ołtarz główny w Kościele Mariackim w Krakowie? (1 pkt)

Wit Stwosch

58. Jak nazywał się ruch religijny w Czechach, którego wyznawcy domagali się m.in. przyjmowania komunii pod obiema postaciami przez świeckich i w pierwszej połowie XV wieku prowadzili wojny z wojskami cesarskimi? (1 pkt)

Husytyzm

59. Jak nazywał się odkrywca Grenlandii? (1 pkt)

Eryk Rudy

60. Który węgierski władca koronował się w 1000/1001 roku? (1 pkt)

Stefan I Święty

61. Jak nazywał się niemiecki kronikarz, który po kilkunastu latach opisał zjazd gnieźnieński (1000)? (1 pkt)

Thietmar z Merseburga

62. W jakiej miejscowości podpisano traktat pokojowy w 1018 roku kończący wojnę między Bolesławem Chrobrym a Henrykiem II? (1 pkt)

W Budziszynie

63. Który z papieży przeniósł siedzibę papiestwa do Awinionu? (1 pkt)

Klemens V

64. Jak nazywał się angielski król, który brał udział w III wyprawie krzyżowej? (1 pkt)

Ryszard Lwie Serce

65. Podkreśl zdanie prawdziwe: (1 pkt)

Renesans karoliński przyczynił się do kodyfikacji prawa i upowszechnienia minuskuły karolińskiej.

Renesans karoliński oznaczał całkowite odrzucenie antycznych wzorców w architekturze i literaturze.

66. Ile dokładnie twarzy ma uznawany za posąg kultowy dawnych Słowian tzw. Światowid ze Zbrucza? (1 pkt)

Cztery

67. Jakim terminem określa się wojny prowadzone w średniowieczu przez chrześcijan na Półwyspie Iberyjskim w celu wyparcia stąd muzułmanów? (1 pkt)

Rekonkwista

68. Jak nazywał się bezpośredni następca Kazimierza IV Jagiellończyka na tronie polskim? (1 pkt)

Jan I Olbracht

69. W którym roku doszło do tzw. schizmy wschodniej, prowadzącej do rozłamu między Kościołem zachodnim a wschodnim? (1 pkt)

1054

70. Który władca w 988 roku przyjął chrzest i poślubił bizantyńską księżniczkę Annę? (1 pkt)

Włodzimierz Wielki

CZEŚĆ IV

Proszę wykonać polecenia.

(Łącznie 15 pkt).

71. Ułóż w kolejności chronologicznej postacie związane z historią starożytnej Grecji: (1 pkt)

Postać	Kolejność
Perykles	4
Likurg	1
Drakon	2
Solon	3

72. Uzupełnij w poniższych zdaniach daty roczne związane z historią Cesarstwa Rzymskiego: (1 pkt za każde poprawne uzupełnienie; maksymalnie 4 pkt)

- a. Początek Republiki Rzymskiej, kiedy obalono ostatniego króla Tarkwiniusza Pysznego, datuje się na **509 r. p.n.e.**
- b. Zwycięstwo Hannibala w bitwie pod Kannami, jednej z kluczowych bitew II wojny punickiej, miało miejsce w **216 r. p.n.e.**
- c. Juliusz Cezar został zamordowany w **44 r. p.n.e.**
- d. Podział Cesarstwa Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią, który nastąpił po śmierci Teodozjusza Wielkiego, miał miejsce w **395 r. n.e.**

73. Wskaż wśród poniższych zdania fałszywe odnoszące się do księcia Mieszka I: (1 pkt)

- a. Mieszko I przyjął chrzest w 966 r.
- b. Mieszko I był pierwszym historycznym władcą Polski.
- c. Mieszko I był synem Bolesława Chrobrego.
- d. Mieszko I zawarł małżeństwo z Dobrawą, księżniczką czeską.
- e. Mieszko I rozciągnął swoje władztwo na Morawy, Miłsko i Łużyce.

Zdania fałszywe: c, e.

74. Wskaż wśród poniższych zdania prawdziwe odnoszące się do króla Kazimierza III Wielkiego: (1 pkt)

- a. Kazimierz Wielki przyczynił się do rozbudowy sieci miast i zamków w Polsce.
- b. Kazimierz Wielki był fundatorem Studium Generale w 1364 roku.
- c. Kazimierz Wielki był synem Władysława Hermana.
- d. Kazimierz Wielki panował od 1333 r. do 1374 r.

e. Kazimierz Wielki został zamordowany w Gąsawie.

Zdania prawdziwe: a, b

75. Którzy z niżej wymienionych władców pochodzili z dynastii Karolingów: (1 pkt)

- a. Karol Młot
- b. Childeryk III
- c. Pepin Krótki
- d. Karloman I
- e. Ludwik II Niemiecki

Odpowiedź: a, c, d, e.

76. Odpowiedz TAK albo NIE na następujące pytania dotyczące unii polsko-litewskich (1385–1413): (1 pkt za każde poprawne dwa uzupełnienia, bez pkt częściowych; całość 2 pkt)

a. Głównym celem politycznym unii w Krewie było zapewnienie wspólnej obrony przed Krzyżakami i rozpoczęcie procesu chrystianizacji Litwy.

TAK

b. Unia wileńsko-radomska (1401) zapewniała sukcesję tronu Polski wyłącznie dla potomków Władysława Jagiełły.

TAK

c. Unia w Horodle (1413) wprowadziła wzajemne przywileje dla szlachty polskiej i litewskiej oraz nadała Litwinom możliwość przyjmowania polskich herbów szlacheckich.

TAK

d. Unia w Horodle (1413) skutkowała pełnym podporządkowaniem Litwy Koronie Polskiej i włączeniem jej terytorium do Polski.

NIE

77. Uzupełnij poniższy tekst dotyczący Bolesława Śmiałego w miejscach wskazanych kropkami (1 pkt za każde poprawne dwa uzupełnienia, bez pkt częściowych; całość 2 pkt).

Bolesław Śmiały był synem **Kazimierza Odnowiciela**. Bolesław Śmiały, choć na tron wstąpił po śmierci ojca w 1058 roku, to został koronowany na króla w **1076 roku**. W trakcie swojego panowania wszedł w konflikt z biskupem krakowskim **Stanisławem**, co doprowadziło do jego wygnania z kraju w 1079 roku. Tron objął po nim brat **Władysław Herman**.

78. Wskaż, które z poniższych działań należały do najważniejszych wydarzeń za panowania Bolesława Chrobrego: (1 pkt)

- a. udział w zjeździe gnieźnieńskim w 1000 roku i spotkanie z cesarzem Ottonem III
- b. zdobycie Kijowa w 1018 roku
- c. koronacja na króla Polski w 1025 roku
- d. zredagowanie kodeksu prawa kanonicznego w Polsce
- e. ufundowanie Drzwi Gnieźnieńskich przedstawiających historię życia św. Wojciecha

Poprawne odpowiedzi: a, b, c.

79. Wskaż wśród poniższych zdania fałszywe odnoszące się do cesarstwa Ottonów: (1 pkt)

- a. Otton I Wielki został koronowany na cesarza w 962 r.
- b. Cesarzowa Teofano pochodziła z rodu królów longobardzkich.
- c. Formuła „Renovatio imperii Romanorum” („odnowienie cesarstwa rzymskiego”) jest związana z panowaniem Ottona II.
- d. Otton I pokonał Węgrów w bitwie na Lechowym Polu w 955 roku.
- e. Otton III zmarł w 1002 r.

Zdania fałszywe: b, c.

80. Które z poniższych zdań charakteryzują poprawnie zjawiska związane z kulturą pisma Polski średniowiecznej: (1 pkt)

- a. *Dagome iudex* to jedno z najstarszych źródeł odnoszących się do państwa polskiego.
- b. W X–XIII w. dominującym językiem piśmiennictwa na ziemiach polskich był język (staro-)niemiecki.
- c. Z okresu XI–XII w. znamy co najmniej kilkunastu kronikarzy aktywnych na terenach państwa polskiego.
- d. Najstarsze zdanie w języku polskim zostało zapisane w *Księdze henrykowskiej*.
- e. Autorem dzieła pt. *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego* był Mistrz Wincenty Kadłubek.

Odpowiedź: a, d

CZĘŚĆ V

Pytania z historii nowożytnej i najnowszej.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 15 pkt).

81. Proszę przyporządkować właściwe daty do wydarzeń (1–10 pkt)

1980, 1921, 1514, 1815, 1962, 1629, 2004, 1945, 1830, 1914

Wydarzenie	Data
Wybuch powstania listopadowego	1830
Bitwa pod Orszą	1514
Rozpoczęcie I wojny światowej	1914
21 postulatów sierpniowych NSZZ Solidarność	1980
Zakończenie obrad kongresu wiedeńskiego	1815
Rozejm w Starym Targu (Altmarku)	1629
Przystąpienie Polski do UE	2004
Konstytucja marcowa	1921
Konferencja jałtańska	1945
Kryzys kubański	1962

W następnych pytaniach proszę podkreślić właściwą odpowiedź.

82. Wojnę trzydziestoletnią w Niemczech zakończył? (1 pkt)

a. Pokój w Augsburgu

b. Pokój westfalski

c. Pokój w Oliwie

d. Pokój w Verdun

83. Który sejm w Rzeczypospolitej uchwalił całkowite zniesienie zasady *liberum veto*? (1 pkt)

a. Sejm niemy 1717 r.

b. Sejm konwokacyjny 1764 r.

c. Sejm w Radomiu 1767 r.

d. Sejm Czteroletni 1788–1792

84. Polski ośrodek emigracyjny „Hotel Lambert”, powstały w Paryżu po powstaniu listopadowym, założył: (1 pkt)

a. Adam Mickiewicz

b. Joachim Lelewel

c. Adam Jerzy Czartoryski

d. Ludwik Mierosławski

85. Prezydentem II Rzeczypospolitej w czasie przewrotu majowego w 1926 roku był: (1 pkt)

a. Józef Piłsudski

b. Gabriel Narutowicz

c. Stanisław Wojciechowski

d. Ignacy Mościcki

86. Funkcję Prezesa Rady Ministrów w Polsce w okresie od 6 grudnia 1991 do 5 czerwca 1992 pełnił: (1 pkt)

a. Tadeusz Mazowiecki

b. Jan Olszewski

c. Leszek Balcerowicz

d. Hanna Suchocka

Punktacja łącznie:

Część I: 20 pkt

Część II: 23 pkt

Część III: 27 pkt

Część IV: 15 pkt

Część V: 15 pkt

Łącznie do zdobycia: 100 pkt